
Farmakoepi-Nyt

April

Dansk Selskab for Farmakoepidemiologi's nyhedsbrev

1999

No. 9

MEDDELELSER FRA BESTYRELSEN

Formandens klumme.....2

Nyt medlem i bestyrelsen3

Den afgående formands beretning3

MILJØ

Center for Klinisk Farmakologi i Odense,
CeKFO
af *Per Damkier*.....4

ORIENTERING

Interessante farmakoepidemiologiske
artikler og anbefalet litteratur.....5

MØDER OG KURSER

Danmark og udlandet 5

ÅRSMØDE i selskabet:

**Torsdag den 11. november 1999
kl. 10.00-16.00 i Odense**

Dansk Selskab for Farmakoepidemiologi

Farmakoepidemiologi er en relativt ny gren af epidemiologien. Som navnet antyder, drejer det sig om anvendelse af epidemiologiske principper på lægemiddelrelaterede problemstillinger. Deskriptive undersøgelser af lægemiddelforbrug, kvalitative undersøgelser af holdninger til brug af medicin, farmakoøkonomiske vurderinger, og analytiske epidemio-logiske studier af lægemiddelvirkninger omfatter alle af farmakoepidemiologi og illustrerer dens bredde.

Formålet med Dansk Selskab for Farmakoepidemiologi er at fremme udviklingen af denne disciplin i Danmark. Selskabet er åbent for alle, som interesserer sig for farmakoepidemiologi inden for sundhedssektoren, de akademiske institutioner og industrien.

Selskabet afholder mindst ét årligt videnskabeligt møde, udgiver desuden et nyhedsbrev og samarbejder med tilsvarende udenlandske og internationale organisationer.

Vedtægter og indmeldelsesblanket kan rekvireres ved henvendelse til selskabets sekretariat; adresse ses på forsiden af Nyhedsbrevet. Årskontingentet er 200 kr.

Bestyrelsen består p.t. af cand.pharm., ph.d. *Anna Almarsdóttir*, Institut for Samfundsfarmaci, Danmarks Farmaceutiske Højskole (formand); adjunkt, cand.med., ph.d. *Morten Andersen*, Klinisk Farmakologi, Syddansk Universitet - Odense Universitet (sekretær); 1. reservelæge, dr.med. *Jesper Hallas*, Medicinsk afd., Svendborg Sygehus; cand.pharm. *Bente Overgaard Larsen*, Fyns Amt, Sundhedssekretariatet; cand.med. *Flemming Hald Steffensen*, Center for Epidemiologisk Grundforskning, Århus Universitet.

Selskabets revisor er afdelingschef, cand.oecon. *Kjeld Christensen*, Astra Danmark A/S og revisorsuppleant er reservelæge, ph.d. *Jens-Ulrik Rosholm*, Afdeling KKA, Odense Universitetshospital.

Redaktion: *Bente Overgaard Larsen.*

Materiale, som ønskes optaget i nyhedsbrevet bedes sendt til adressen på forsiden. Indsendere opfordres til at medsende en diskette i Microsoft Word- eller WordPerfect-format.

Farmakoepi-Nyt

Vi vil her benytte lejligheden til at efterlyse indlæg fra medlemmerne. Hidtil har alle indlæg i nyhedsbrevet været forfattet af bestyrelsesmedlemmer eller personer med tæt relation hertil. Vi vil for eksempel gerne besvare faglige spørgsmål og formidle kontakter mellem medlemmer med nært beslægtede interesser. Kritik og forslag modtages også gerne.

Anna Birna Almarsdóttir

MEDDELELSER FRA BESTYRELSEN

Formandens klumme

Kære medlemmer

Som fortalt i sidste nyhedsbrev, konstituerede bestyrelsen sig efter årsmødet i november 1998 og undertegnede overtog formandsposten fra læge, dr.med. Jesper Hallas. Jesper har været formand siden selskabets stiftelse i 1995 og har arbejdet hårdt for vores forening. Han skal have en stor tak for indsatsen som formand men vi nyder stadigvæk hans kræfter i selskabet, da han fortsat sidder i bestyrelsen.

Jeg vil i denne min første klumme i nyhedsbrevet understrege, at bestyrelsen tænker på jer! Vi vil gerne vide hvad medlemmerne arbejder med i relation til farmakoepidemiologi. Derfor har vi udformet et oplysningsskema og et lille spørgeskema til jer for at lære mere om jeres baggrund og ønsker. Vi lægger specielt vægt på årsmødet i spørgeskemaet. Dette møde er jo den eneste gang om året vi samles som selskab.

Oplysningsskemaet som I bedes udfylde, bruges for at få en klarere profil af medlemmerne. Det kan f.eks. anvendes som led i rekruttering af nye medlemmer. I er velkomne til at sende oplysningsskemaet i en separat kuvert for at sikre jer anonymitet i besvarelsene af spørgeskemaet. Hvis I gerne vil have indflydelse på selskabets fremtidige aktiviteter, så udfyld spørgeskemaet og send det tilbage hurtigst muligt. På den måde bekræftes skemaerne heller ikke i bunkerne som vi nok alle går og kæmper med til daglig.

Det er vigtigt, at vi som en lille forening forholder os aktivt til udlandet. Det er der vi kan få

det største input til vores arbejde indenfor feltet, selvom Danmark på mange måder står stærkt som et farmakoeppi-land. Året 1999 byder på mange internationale aktiviteter i vores interesseområde. Hvis jeg skal pege på nogle "highlights" der direkte vedkommer selskabet, så skal der først nævnes ISPE-konferencen i Boston til august og dernæst EURO DURGs workshop i forbindelse med EACPTs konference i Jerusalem i oktober. Selskabet har været medlem i EURO DURG siden dets stiftelse i 1996 og afventer nu svar fra ISPE om medlemskab. Dette profilerer Danmark som et land der kan noget farmakoeppi og hjælper os til at lære mere og styrkes.

Med håb om god besvarelse og venlig hilsen,

Anna Birna Almarsdóttir

Nyt medlem i bestyrelsen

Bente Overgaard Larsen, cand.pharm. Siden 1996 har jeg været ansat som lægemiddelkonsulent i Sundhedssekretariatet i Fyns Amt mhp. at initiere eller deltage i projekter, der kan kvalificere ordination og anvendelse af lægemidler. Fyns Amt har tradition for at samarbejde med universitetet, så flere af aktiviteterne på lægemiddelområdet udgår fra eller foregår i et samarbejde mellem almen praksis, amtet og universitetet.

Min forskningsmæssige baggrund: Kandidatstipendiat ved Danmarks Farmaceutiske Højskole, DFH, hvor jeg arbejdede med et kvalitativt forskningsprojekt om astmapatienters lægemiddelanvendelse set fra et brugerperspektiv. I forbindelse med ansættelse som forskningskonsulent i apotekssektoren har jeg gennemført en 1-årig diplomuddannelse ved Institut for Samfundsfarmaci om forskning i apotekspraksis, hvor mit projekt om hjemmepleje og medicin omfattede et kvalitativt studie af plejepersonalets tanker om medicin og medicinering samt en spørgeskemaundersøgelse blandt landets apoteker om samarbejdet mellem apotek og hjemmepleje.

Udvalgsarbejde, mv. Medlem af kvalitetsudviklingsudvalget, nedsat iht. overenskomst mellem almen praksis og amterne. Amternes repræsentant i et forum for samarbejde mellem Lægemeddelstyrelsen, Amtsrådsforeningen og amterne om udnyttelse af registerbaserede lægemiddeldata. Medlem af bestyrelsen i Socialfarmacisektionen, Danmarks Farmaceutiske Selskab. Medlem af Uddannelsesudvalget, Dansk Selskab for Kvalitetssikring i Sundhedssektoren.

Censor i socialfarmaci ved Institut for Samfundsfarmaci, Danmarks Farmaceutiske Højskole.

Som amtsansat konsulent på lægemiddelområdet arbejder man i snitfladerne mellem praksis, forskning og det politisk/administrative niveau. Denne "brobyggerfunktion" mener jeg kan blive et relevant bidrag til fremtidige aktiviteter inden for farmakoepidemiologi.

Bente Overgaard Larsen

Formandens beretning 1997/98

Bestyrelsens sammensætning

Bestyrelsen fik 1 nyt medlem ved kampvalg ved sidste generalforsamling, Morten Andersen. Vi konstituerede os som følger: undertegnede som formand, Morten Andersen som sekretær, Finn Ziegler som kasserer og Anna Almarsdóttir som fast redaktør.

Nyhedsbrev

Siden sidst har vi udgivet to nyhedsbreve, med Flemming og Morten som redaktører. Vi har forsat linien med orientering om kursus-, kongres-, og mødeaktivitet, forskningsmiljøer, boganmeldelser og bibliografier. Igen i år er nyhedsbrevene stort set skrevet af bestyrelsen, suppleret med enkelte særdeles aktivt opstøvede indlæg. Vi vil forsat meget gerne have indlæg fra medlemmer og meget gerne nogle tilbagemeldinger om nyhedsbrevets form og indhold.

Faglig aktivitet

Det skal ikke være nogen hemmelighed at det har været nødvendigt at drive opsøgende virksomhed for at mønstre dagens program. Når man ser udbuddet, er det klart nok ikke fordi der mangler spændende og kvalificeret aktivitet i Danmark, men måske mangler der opmærksomhed om selskabet. Vi må derfor opfordre alle til at gøre opmærksom på selskabet som et muligt forum for farmakoepidemiologisk diskussion.

Internationale relationer

Siden sidst har vi tilknyttet os EURO-DURG, som er beskrevet ret indgående i flere af nyhedsbrevene. Morten Andersen, selskabets sekretær, er valgt ind i EURO DURGs bestyrelse.

Medlemmernes sammensætning

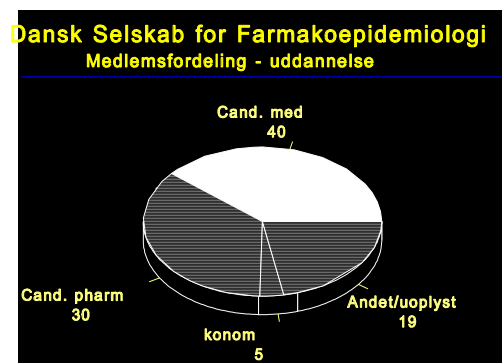
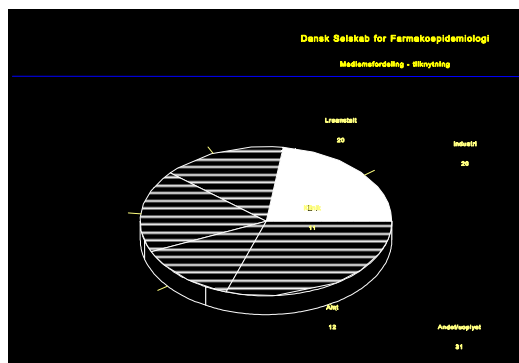
Vi har 93 medlemmer i år mod 85 sidste år, en pæn stigningstakt. Vedlagt er en statistik over fordelingen af medlemmer på baggrund og institutionel tilknytning. Selskabet er stadig domineret af personer med farmaceutisk og medicinsk baggrund, som tilsammen udgør godt 2/3. Hvad angår affiliationerne ser det ud til at undervisning og forskning efterhånden er blevet et

mindretal, knap 1/4 af medlemmerne. Igen i år ser vi stor tilslut blandt personer med tilknytning til andre offentlige institutioner end forsknings-, undervisnings, eller sygemiljø. Det er i det væsentlige personer fra Lægemiddelstyrelsen.

Vi har 3 udenlandske medlemmer, en fra Sverige og to fra Island.

Planer

Vi vil, som vi er forpligtet til via fores vedtægter fortsætte med at holde årlige møder med fagligt, videnskabeligt indhold. Vi har igen i år valgt den samme formel som tidligere, to-tre featureindlæg,

suppleret med frie foredrag, efterfulgt af generalforsamling. Det har været sløjt med andre faglige aktiviteter. Vi vil foretage en enquete blandt medlemmerne om interessen for andre aktiviteter, herunder kursus, web-side, anden form for nyhedsbrev eller årsmøde mm.

Sekretariat

Igen i år har sekretariatsfunktionen været varetaget kompetent af Henrik Horneberg, Center for Klinisk Farmakologi i Odense. Stor tak til Henrik.

December 1998

Jesper Hallas

MILJØ

Center for Klinisk Farmakologi i Odense, CeKFO.

Center for Klinisk Farmakologi i Odense blev etableret i 1996 med støtte fra Syddansk Universitet - Odense Universitets Sundhedsvidenskabelige Fakultet, Odense Universitetshospital, Statens Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd og Forskningsministeriet. Den overordnede målsætning er at styrke kliniske farmakologisk service, undervisning og forskning, såvel i primær- som i sekundærsektoren, i region syd. Der har eksisteret en klinisk farmakologisk afdeling i Odense siden sidst i 70'erne, men selv om klinisk farmakologi længe har været et etableret lægeligt speciale i udlandet, er faget først for nylig blevet anerkendt som lægefagligt speciale i Danmark.

Organisatorisk er CeKFO en fælles funktion mellem Syddansk Universitet - Odense Universitet (SDU) og Odense Universitetshospital (OUH). Klinisk Farmakologi, Institut for Sundhøjstjenesteforskning (IST), SDU, har som universitetsafdeling sine hovedopgaver inden for forskning samt præ- og postgraduat undervisning, men varetager tillige en række servicefunktioner tilknyttet CeKFO. Klinisk Farmakologi er bemannet med 2 professorer, 1 adjunkt, 7 stipendiater i klassificerede uddannelsesstillinger til speciallæge i klinisk farmakologi, samt projektsygeplejersker, farmaceuter og sekretærer. Sektion for Klinisk Farmakologi, Klinisk Kemisk Afdeling, OUH, varetager opgaver i forbindelse med TDM, klinisk toksikologi og GCP relaterede problemstillinger.

CeKFO's forskningsaktiviteter er alle tilknyttet fagets overordnede mål: At fremme en sikker, rationel og effektiv anvendelse af lægemidler. Aktuelle forskningsprojekter, ofte med betydeligt overlap, omhandler:

1. Humanbiologisk forskning. Denne forskningsdisciplin er især koncentreret omkring cytochrom P450 enzym-specifik lægemiddelmetabolisme samt lægemiddelinteraktioner relateret hertil og farmakogenetiske aspekter af lægemiddelmetabolisme.
2. Farmakoepidemiologisk forskning med henblik på lægemiddelbivirkninger, lægemiddelanvendelse, lægemiddelforbrug og polyfarmaci inden for en række terapeutiske områder med den fynske receptdatabase (Odense Pharmacoepidemiologic Database, OPED) som omdrejningspunkt.
3. Klinisk interventionsforskning. Interesseområder er smertebehandling, såvel kliniske afprøvninger som smertemodeller, depressionsbehandling og -profylakse med udgangspunkt i Danish University Antidepressant Group (DUAG), samt cost-effectivness studier af lungecancerbehandling og osteoporosebehandling.

Den væsentligste servicefunktion som er tilknyttet CeKFO er Lægemedelinformationscentralen. Denne har siden medio 1997 tilbudt udredning af case-orienterede lægemiddeltherapeutiske problemstillinger, typisk relateret til bivirkninger, interaktioner, graviditet og amning, risikofaktorer og kontraindikationer. Denne service tilbydes læger i primær- og sekundærsektoren i Fyns, Sønderjyllands, Ribes, Vejles, Vestsjællands og Storestrøms Amter. Den daglige ledelse varetages af to farmaceuter samt de seniore og uddannelsessøgende kliniske farmakologer ved CeKFO. Indkomne spørgsmål besvares skriftligt, om nødvendigt med et foreløbigt mundligt akutsvar, af de uddannelsessøgende i samarbejde med de seniore kliniske farmakologer, idet alle svar konfereres ugentlig på interne møder. Der er etableret et Nordisk samarbejde med det tilsvarende svenske serviceorgan, DrugLine, og alle besvarelser registreres i en central database. Der er ultimo januar 1999 besvaret godt 300 spørgsmål, ligeligt fordelt på primær og sekundærsektoren.

CeKFO arrangerer endvidere en kontinuert serie af Lægemedelhøringer på Odense Universitetshospital, og CeKFO er omdrejningsakse for lægemiddeludvalget ved OUH, som fastlægger det rekommanderede lægemiddelsortiment på hospitalet. Ved lægemiddelhøringerne gennemgås de enkelte terapeutiske grupper efter indlæg fra kliniske eksperter og kliniske farmakologer. I den åbne efterfølgende diskussion, forsøger man herefter at fastlægge behandlingsrekommandationer ud fra den tilgængelige viden om de forskellige præparaters effekt, bivirkningsprofil og pris. Lægemedelhøringerne er åbne for alle interesserede, og bliver annonceret i Ugeskrift for Læger.

Per Damkier

ORIENTERING

Interessante artikler

Feenstra J, van Drie-Pierik RJ, Lacle CF, Stricker BH. Acute myocardial infarction associated with sildenafil. *Lancet* 1998; 352: 957-8.

Garcia Rodriguez LA, Perez Gutthann S. Use of the UK General Practice Research Database for pharmacoepidemiology. *Br J Clin Pharmacol* 1998; 45: 419-25.

Jick H, Vasilakis C, Weinrauch LA, Meier CR, Jick SS, Derby LE. A population-based study of appetite-suppressant drugs and the risk of cardiac-valve regurgitation. *N Engl J Med* 1998; 339: 719-24.

Jick H, Garcia Rodriguez LA, Perez-Gutthann S. Principles of epidemiological research on adverse and beneficial drug effects. *Lancet* 1998; 352: 1767-70.

Michels KB, Rosner BA, Manson JE, Stampfer MJ, Walker AM, Willett WC, Hennekens CH. Safety of calcium channel blockers in cardiovascular disease. *Circulation* 1998; 98: 2932-5.

Myers MW, Jick H. Terfenadine and risk of acute liver disease. *Br J Clin Pharmacol* 1998; 46: 251-3.
Sjahid SI, van der Linden PD, Stricker BH. Agreement between the pharmacy medication history and patient interview for cardiovascular drugs: the Rotterdam elderly study. *Br J Clin Pharmacol* 1998; 45: 591-5.

Sorensen HT, Rothman KJ, Gillman MW, Steffensen FH, Fischer P, Sabroe S. Historical cohort study of in utero exposure to uterotonic drugs and cognitive function in young adult life. *BMJ* 1999; 318: 433-4.

Anbefalet litteratur

Pharmacoepidemiology: An Introduction by Abraham G. Hartzema (editor), Miquel S. Porta (editor), Hugh Hanna Tilson. Paperback, 3rd edition (august 1998), Harvey Whitney Books; ISBN 0929375181.

MØDER OG KURSER

Danmark:

Årsmøde i Dansk Selskab for Farmakoepidemiologi

Tid: 11. november 1999.

Sted: Odense.

Nærmere oplysninger: Sekretariatet i Odense (adresse mm. på forsiden af nyhedsbrevet).

Udlandet:

International Society for Pharmacoeconomics and Outcomes

Research. Fourth Annual International Meeting

Tid: 23.-26. maj 1999.

Sted: Crystal City, VA (Washington, DC).

Nærmere oplysninger: www.ispor.org

15th Nordic Conference on Social Medicine

Tid: 3.-5. juni 1999.

Sted: Reykjavik.

Nærmere oplysninger: www.landlaeknir.is

15th International Conference on Pharmacoepidemiology (ICPE)

Tid: 26.-29. august 1999.

Sted: Westin Copley Place, Boston, USA.

Nærmere oplysning: www.pharmacoepi.org

PPSI Ninth International Public Health and Pharmacy Issues Conference

Tid: 3.-5. september 1999.

Sted: Barcelona.

Nærmere oplysninger: Frederick S. Mayer, President PPSI, 101 Lucas Valley Road, Suite 210, San Rafael, Californien 94903. E-mail: ppsi@aol.com

World Congress of Pharmacy and Pharmaceutical Sciences '99. 59th International Congress of FIP

Tid: 5.-10. september 1999.

Sted: Barcelona.

Nærmere oplysninger: FIP Congresses & Conferences, P.O. Box 84200, 2508 AE Haag, The Netherlands. E-mail: mireille@fip.nl

EURO DURG Annual Meeting. Improving the quality of drug utilisation resources, methods and objectives

Tid: 1.-3. oktober 1999.

Sted: Jerusalem.

Nærmere oplysninger: www.eurodurg.org

28th European Symposium on Clinical Pharmacy. Bridging the Gaps – The Future of Clinical Pharmacy

Tid: 14.-16. oktober 1999.

Sted: Berlin.

Nærmere oplysninger: www.escp.nl

International Society for Pharmacoeconomics and Outcomes Research. ISPOR Second Annual European Conference

Tid: 11.-13. november 1999.

Sted: Edinburgh.

Nærmere oplysninger: www.ispor.org
